

RÜŞTÜ BOZKURT

"Karşılaştırmalı Üstünlüğü" Nasıl Yaratacağız?

Zihinsel alanda dışa açık, dünyayı iyi anlayan bir anlayışta olmanın gereği her zamankinden daha fazla. Dolayısıyla, fiyat istikrarının korunacağını, fiyatlarda düşme eğiliminin süreceğini, kâr marjlarının daralacağını, fiyat-maliyet dengesini tutturabilmek için "maliyet düşürme projelerinin" sürekli gündemde tutulması gerektiğini kavrayarak yola devam edilecek

Bir mal ve hizmeti üretip, onu uluslararası pazarda satabilmemiz için, mal ya da hizmetimizin alıcıyı bedel ödemeye ikna edecek özelliklerinin olması gerekir. Bu özelliklerden ilki, ürünün bir işe yaramasıdır. Ürünün bir yarar üretirken, kabul edilebilir kalitede olması da belirleyici etkenler arasında yer alır. İşlevsel olma ve yaşamı kolaylaştırma da satın alma kararını etkiler. Albeni de ihmal edilmemelidir; güzel bir görünümün de alıcının kararını etkilediğini bilmeliyiz. Bu aşamadan sonra, marka ve imaj gibi daha soyut ama etkili olabilen özellikleri de olmalı. Ve bütün bu özellikleri uygun bir maliyette üretme, rakibimize yakın fiyatlarla kullanıcıya erişebilirliğini sağlama, satış sonrası hizmetlerde ilişkiyi kesintisiz sürdürme de üreticinin gündemindeki diğer etkinlikleridir.

Üretim karşılıklı bağımlılık ilişkileri son derece karmaşık bir olgudur. Üretimin bütününü gözeterek, rakibimizden bir adım ileriye geçme ve pozisyonu koruma çok ciddi çaba gerektirir.

Harcanan fiziksel ve düşsel enerjimizin verimini artırmanın yollarından biri, başkalarının yaptığı başarılı ve başarısız uygulamalardan ders almayı bilmektir. Kuşkusuz ülkemizin koşullarından çok değişik özellikleri olan Singapur, bizim için birebir örnek olacak ülke değil. Ama yine de Singapur'un uygulamalarını özetleyerek, kendimize uygun olan dersler çıkarabiliriz.

SİNGAPUR'UN DERSLERİ

Singapur'u son dönemlerin başarılı kalkınma sürecini gerçekleştirmiş ülke olarak öne çıkaran etkenler incelendiğinde "işgücünün katılımındaki" gelişmeden başlamalıyız. Ülke gelişmeye başladığında, bir yandan çalışabilir erkek nüfusun, öte yanda iş yaşamına hızla katılan kadın işgücünün katılımı; bir ölçüde de göçmen işgücünün rolü önemlidir. Bir ülkede çalışabilir insan kaynağının üretim içine çekilme derecesi en önemli göstergedir.

İşgücünün çalışma sürecine katılması önemli göstergedir; ama oransal katılım yeterli değildir. Gelişen bir ekonomide "işgücü profillerindeki" değişme, gelişmenin niteliksel göstergesi olarak daha özenle izlenmelidir. Singapur özeline bakıldığında, kalkınma sürecinin hızlanması bir yandan işgücünün katılımını sağlamış; öte yandan üretim alanında niteliksiz işgücünden, nitelikli işgücüne geçiş planlanarak, yaratılmak istenen sonuca ulaşılmıştır.

Singapur kalkınmasının bir diğer göstergesi de ülkedeki sermaye girişidir. Hızlı ekonomik büyümenin yarattığı gelişme "yüksek tasarrufun" GSYİH içinde payını hızla büyütmüştür. Öte yandan "doğrudan yabancı sermaye yatırımları" da ekonomideki büyümeyi desteklemiştir.

Singapur kalkınması kendiliğinden olmamıştır. Çok ciddi bir "yönetim becerisi" ve "yönetim kararlılığı" da altı çizilmesi gereken diğer etkendir.

Öncelikle ülkede yürürlüğe konan "teşvik sistemi" ne yaptığını bilen kararlı bir yönetim ekibinin yarattığı tutarlı bir özendirici olmuştur. Gerek fiziksel altyapılar, gerek endüstri-devlet ilişkileri bakı-

mından üretim üzerindeki yüklerin hafifletilmesi, gerekse yüksek standartlı hukuksal korumalar; doğrudan yabancı sermaye yatırımları için ayrıcalığı olan, dünyanın başka yerlerine göre "fark yaratan" yapı, işlev ve kültür bütünü önemlidir.

Singapur'da işgücü maliyetinin düzeyi göreceli olarak düşük tutulmuş; özellikle "geleneksel imalat sektörlerinin rekabet gücü yaratması" açısından bu politika bilerek ve seçilerek uygulanmıştır.

Singapur'da yabancı dil sorunu daha ilköğretim aşamasında köklü biçimde çözülmüş; İngilizce bilen yetişmiş işgücü arzının önemi kalkınmanın ilk adımında göz önüne alınmış; yetişkin işgücü arzının da sağlanması, doğrudan yabancı sermaye yatırımlarının çekilmesinde kaldıraç görevi üstlenmiştir.

Yöneticiler fiziksel altyapılar açısından da fark yaratan uygulamalara yönelmiştir. Örneğin üretim tesislerinin kurulduğu bölgelerde her türlü altyapı hazır hale getirilmiş; ülkemizde olduğu gibi amacı, hedefi ve yaratmak istediği sonucu belli olmayan organize sanayi bölgeleri politikaları uygulanmamış; tam tersine yatırım yapanın işini kolaylaştıran her türlü kolaylık yaratılmıştır. Çevre uyumu için alınacak belgelerden atıkların değerlendirilmesine, lojistik kolaylıklardan, vergilere, sosyal güvenlik sisteminin yüklerinden ulaşım ve iletişim olanaklarına kadar bütün önlemler alınmış; bu önlemleri yürüten kurumların işlerliği sağlanmıştır.

Singapur yöneticileri ülkelerine yatırım yapacak olan yabancı sermayenin önünü sözde değil özde açmış; ne yaptığını bilen bir yönetimin rehberliğinde gerçekten örnek teşkil eden sonuçlar yaratmıştır.

Başlangıçta temel imalat sanayisine yönelen üretim, zaman içinde bilinçli bir biçimde çeşitlendirilmiş; ilk adım teknolojileri aşıldıktan sonra daha yüksek katma değerli ileri ürünlere geçiş süreci hızlandırılmış; planlı dönüşümlerle kaynak kullanma verimi yüksek tutulmuştur. Üretim alanlarında teknik düzeyin yükselmesi, endüstride ciddi bir "dönüşüm süreci" yaratmıştır. Geleneksel imalat ve hizmet alanlarından; ileri üretim ve hizmet alanlarına geçiş hızlanmıştır.

İŞYERLERİ BAĞLAMINDA VERİMLİLİK ARTIRMA

Ülkemizin yaşadığı "ekonomik gelişme sürecini", özellikle işyerleri bağlamında gözlediğimizde, önce geleneksel imalat ve hizmet alanlarında "verimin artırılmasının" birinci derecede önem taşıdığını görüyoruz. İşyeri yönetenlerin önemli bir bölümü, kalkınmacı devlet politikalarının uygulandığı, çok uzun süre yüksek enflasyonla yaşanan dönemin alışkanlıklarının tortularını üzerinden atabilmiş değil. Zihinsel olarak netleşmemiş olan söz konusu kesim, yüksek enflasyona geri dönülmesini kimi zaman açıkça, kimi zaman da üstü kapalı dile getiriyor. Fiyat istikrarı olmadan sürdürülebilir kalkınmanın olmayacağını artık herkes içine sindirmeli; en azından bugünün koşullarında, böylesine yanlış bir beklentinin terk edilmesi gerekiyor.

Zihinsel alanda dışa açık, dünyayı iyi anlayan bir anlayışta olmanın gereği her zamankinden daha fazla. Bu açıdan, fiyat istikrarının korunacağını, fiyatlarda düşme eğiliminin süreceğini, kâr marjlarının daralacağını, fiyat-maliyet dengesini tutturabilmek için "maliyet düşürme projelerinin" sürekli gündemde tutulması gerektiğini kavrayarak yola devam edilecek. Sağlıklı bir gelecek yaratmanın gerek şartlarından biri, işyerinin bünyesini iyi tanımak, olanak ve kısıtları nesnel bir biçimde analiz etmektir. Kuşkusuz, işletmenin "bağımsız değişkenleri" olacaktır; örneğin vergi yükleri, işgücü maliyetindeki dengesizlikler, enerji üzerindeki yükler, altyapı eksikliklerinin ek maliyet yükü yaratması vb. bir dizi "rekabette şans eşitliğini bozan etken" üzerine gidilmesi gerekiyor. Sistemin yarattığı yüklerden arındırma için çaba göstermeyle, onları "ağlama duvarı" haline getirme arasında fark vardır. Biz, hem ülke yönetiminden sorumlu olanların Singapur örneğinde olduğu gibi tutarlı politikalar üretmesinin, hem de mikro ölçekte işyeri yönetenlerin koşulları değerlendirmesinin önemine işaret etmek istiyoruz.

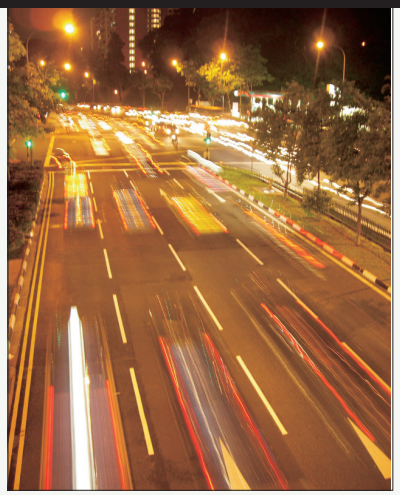
Gelişme süreci ilerledikçe, geleneksel alanların terk edilmesi ve daha ileri alanlara geçilmesi kaçınılmaz bir sonuç. Böyle bir sonucun yaratılmasını engellemenin, geciktirmenin hiç kimseye yararı olmaz. Yapılması ve yaşatılması mümkün olmayan işlerin tuzağına düşülmemesi gerekiyor. Bunun için de Singapur, İrlanda, Finlandiya, Çin'de yaşananların çok yakından gözlenmesi ve gerekli derslerin çıkarılması hepimizin ortak görevi oluyor.

HIZLI DEMİRYOLU NEDEN ANKARA'DAN BAŞLADI?

Şimdi hep birlikte kritik soruyu soralım: "Ülkemizde üretiminde karşılaştırmalı üstünlük yaratarak rekabet gücünü artırmak için ne yapabiliriz?"

Fiziksel mekân anlamında ülkenin gerçek sorunlarını açık yürekle tartışmalıyız. Örneğin, hızlı demiryolu yapımını ele alalım: Ülke ekonomisinin yüzde 60'ına yakınını kontrol eden Marmara Bölgesi ve İstanbul'u dikkate alalım. Hızlı demiryolu projesinin, ekonominin merkezinden değil de, siyasetin merkezinden başlatılmasının hangi fizibilite mantığına dayandığını birisinin izah etmesi gerekir. Ankara-Eskişehir hattı bitse bile, yolcu ve yük talebinin merkezi olan İstanbul'a bağlantı sağlanıncaya kadar bu hattın noksan kapasite çalışmasının yarattığı kaynak kaybı hangi gerekçelerle meşrulaştırılıyor?

Hızlı demiryolu gibi somut onlarca örnek sayabiliriz. Bugün hâlâ kişi başına beş bin dolar üreten bir ülke isek, bizimle birlikte yarışa başlayan Kore, İspanya, Portekiz gibi birçok ülke bambaşka düzeylere ulaşmışsa, bir yerde yanlış yaptığımızı kabul ederek işleri yeniden düşünmeliyiz?

Singapur kalkınmasının bir diğer göstergesi de ülkedeki sermaye girişidir. Hızlı ekonomik büyümenin yarattığı gelişme "yüksek tasarrufun" GSYİH içinde payını hızla büyütmüştür. Öte yandan "doğrudan yabancı sermaye yatırımları" da ekonomideki büyümeyi desteklemiştir.